Suomen tiestön tila, rakenteelliset ongelmat ja uudet menetelmät kestävään tienpitoon

Tausta

Väylien ylläpitoon (korjauksiin) käytetään vuosittain noin 360 miljoonaa euroa. Liikenneväylillä on kuitenkin korjaustarpeita tällä hetkellä noin 2,5 miljardin euron verran ja suunta on nouseva ilman toimenpiteitä. Liikenneväylien korjausvelan runsas kasvu johtuu vuosia kestäneestä, väylien ylläpitoon suunnatun rahoituksen liian alhaisesta tasosta. Hallitusohjelman mukaisesti korjausvelan kasvun pysäyttämiseksi ja vähentämiseksi onkin nyt suunnattu 600 miljoonaa vuosille 2016–2018. Tämän lisäksi nimeämättömiin investointeihin varatusta määrärahasta siirretään perusväylänpitoon ja yksityisteiden valtionapuun yhteensä 364 miljoonaa euroa.

Vuosia kestäneestä, väylänpidon rahoituksen liian alhaisesta tasosta johtuen on teiden kunnossapidossa jouduttu ajoittain turvautumaan ratkaisuihin, jotka eivät tienpidon näkökulmasta ole olleet juuri niitä tehokkaimpia, kun kunnoltaan rapistuvat väylät on pyritty pitämään liikennöitävässä kunnossa mahdollisimman edullisesti. Nyt, kun rahoitus on nostettu kestävämmälle pohjalle, löytyy myös enemmän keinoja väylien tehokkaalle kunnossapidolle.

Rahoituksen kohdentaminen nyt

Elinkeinoelämän kilpailukyky ja hallitusohjelman mukaiset investoinnit biotalouteen edellyttävät toimivaa liikennejärjestelmää ja laadukasta infrastruktuuria koko Suomessa. On hyvin tärkeää, että esimerkiksi teollisuuden käyttämät raskaat kuljetukset onnistuvat mahdollisimman sujuvasti ilman tien huonosta kunnosta johtuvia paino- ja nopeusrajoituksia. Liikenneinfraa kehitetäänkin asiakastarpeet edellä ja rahoitusta on pyritty kohdentamaan hallitusohjelman mukaisesti niin, että sillä parannetaan erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä ja samalla poistetaan kasvun esteitä.

Vaikuttavuutta halutaan myös kaupunkiseuduille työssäkäyntialueiden olosuhteisiin ja kasvun tukemiseen. Perusväylänpidon rahoituksen kohdentaminen digitalisaatioon edistää asiakastarpeiden tunnistamista, väylänpidon tehokkuutta, uusien liikenteen palvelujen käyttöönottoa ja valmistautumista liikenteen automatisaatioon.

Rahoituksen kohdentaminen tulevaisuudessa

Investointien tulee olla jatkossa entistä täsmällisemmin kohdennettuja, tarkoin arvioituja ja yhteiskunnan kannalta hyödyllisiä sekä nykyisten että tulevaisuuden liikennejärjestelmän ja -palvelujen kannalta. Toimenpiteiden tulisi perustua jatkuvasti päivittyvään tietoon, asiakkaiden todellisiin tarpeisiin sekä laadukkaisiin vaikutusarviointeihin, jotka ketterästi reagoivat muuttuneisiin olosuhteisiin. Tavoitteena on osoittaa rahoitusta niihin kohteisiin, joissa tarve on akuutein ja toimenpiteen vaikuttavuus on suurin.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite: PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Toimintojen tehostamisen menetelmät

Väylänpidon toimintaa kehitetään koko ajan ja se on jatkuvaa toimintaa, jolla pystytään saavuttamaan merkittäviä säästöjä. Uusilla teknisillä ratkaisuilla tai muulla väylänpidon kehittämistyöllä voidaan tällä hetkellä saavuttaa pieniä, muutamien miljoonien hyötyjä vuositasolla, mutta hyödyt realisoituvat vasta pitkällä aikavälillä. Tärkeää on, että väylänpidon toimet pystytään valitsemaan ja toteuttamaan tehokkaasti.

Tienpidossa tuottavuus on parantunut tienpidon ulkoistamisen ja kilpailuttamisen seurauksena. Myös radanpidossa kilpailuttaminen on parantanut tuottavuutta. Jatkossa väylänpidon tuottavuutta pyritään parantamaan kehittämällä uusia toimintamalleja, menetelmiä ja teknisiä ratkaisuja. Tavoitteena on infra-alan tuottavuuden parantaminen ja innovaatioihin kannustaminen hankintamenettelyjä kehittämällä. Käyttämällä nykyistä paremmin tietotekniikkaa ja tiedonhallintaa suunnittelusta rakentamiseen ja edelleen käytönaikaiseen liikenteen ja väylän kunnon hallintaa, voidaan myös infrahankkeissa parantaa tuottavuutta.

Toimintojen tehostaminen tiedon avulla

Liikennevirasto kerää valtavasti tietoa teiden kunnosta jo nyt. Muun muassa tämän kerätyn tiedon avulla Liikennevirasto ja ELY-keskukset etsivät aktiivisesti uusia ratkaisuja, joiden avulla pystytään parantamaan maantiepäällysteidemme pitkäaikaiskestävyyttä.

Liikennevirastossa ja ELY-keskuksissa tehdään töitä myös laatuvaatimusten ja laadun mittausmenetelmien kehittämisen eteen. Innovaatioita haetaan erityisesti uusien tiedontuotantomenetelmien avulla. Digitalisaation kehittyminen avaa mahdollisuudet laadun parantamiseen niin toimenpiteiden suunnittelussa kuin toteutuksessakin. Tiedon hallinnan kehittämisessä on suuri potentiaali, kun halutaan parantaa koko prosessin tuottavuutta ja laatua.

Tulosohjaus

Liikenne- ja viestintäministeriön rooli on ohjata Liikenneviraston toimintaa toivottuun suuntaa tulosohjauksen avulla. Liikenneviraston tulostavoitteena on mm. automatisoida tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi automaattisen tiedonkeruun sekä tiedon analytiikan kehittämistä.

Tulossopimuksessa seurataan myös tarkasti korjausvelkarahoituksen vaikuttavuutta erilaisilla liikenneväylien kuntoindikaattoreilla, kuten huonokuntoisen päällystetyn tiestön kilometrimäärällä sekä painorajoitettujen siltojen määrällä. Liikenneviraston tulostavoitteena on lisäksi väyläomaisuuden hallinnan kehittäminen edelleen, joka tarkoittaa mm. sitä, että korjausvelkakohteiden vaikuttavuuden arviointia ja ohjelmatason menettelyjä kehitetään.